

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

"Kohti 2020-luvun kansalaislähtöistä julkishallintoa" - Julkisen hallinnon strategiaprosessi

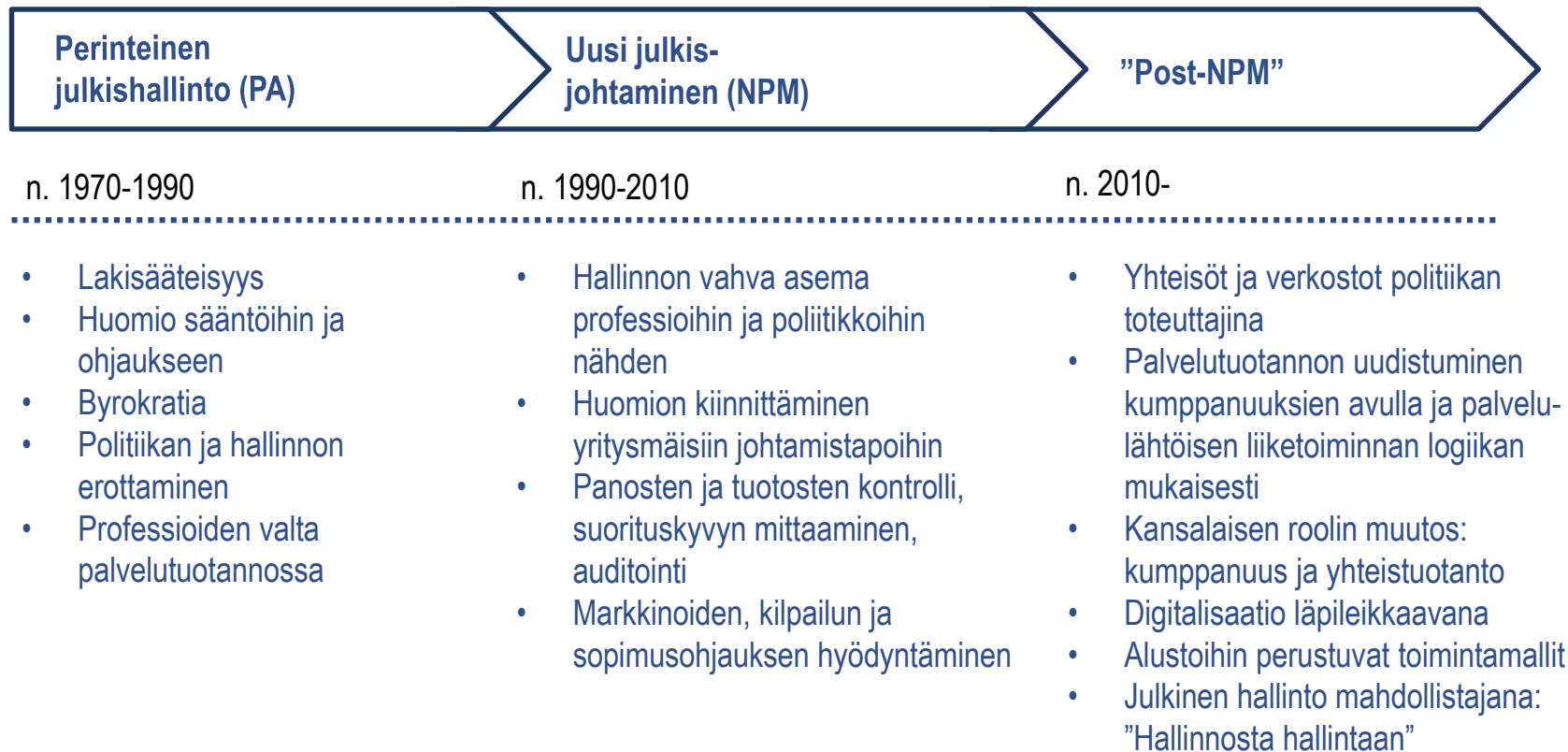

Strategiahankkeen taustaa

- Yhteiskunta ja sen tarvitsemat palvelut ovat voimakkaassa murroksessa muun muassa väestön ikääntymisen, muuttoliikkeen ja digitalisaation myötä. Myös ihmisten palvelutarpeet sekä odotukset hallinnolta ja sen vuorovaikutukselta ovat muuttuneet.
- Näihin megatrendeihin julkinen hallinto on valmistautunut monilla eri tavoilla niin valtionhallinnossa kuin kunnissakin. Tämä työ on näyttäytynyt kuitenkin sirpaleisena ja toisistaan erillisinä, siilomaisina toteutuksina.
- Yhtenäinen viitekehys ja käsitys julkisen vallan roolista ja ohjauskeinoista uudessa tilanteessa on puuttunut.
- Kansainvälisesti julkisen hallinnon kehittämissuunnat näyttävät etenevän kohti niin sanottuja **”post-NPM” - malleja**.
  - Tämä sisältää monia erilaisia, mutta peruseriaatteiltaan yhteneviä kehityssuuntia.
  - Kansainvälisiä suuntia ovat mm. inclusive governance, whole-of-government, joined-up governance, holistic governance, integrative governance, digital governance
  - ***Yhteisenä tavoitteena on kehittää hallintoa, joka pystyy löytämään ratkaisuja erilaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin huomioimalla erilaiset kansalaisryhmät ja pyrkimällä laajaan osallisuuteen.***

"Post-NPM" hallinnon kehittämisen kolmantena aaltona

Digitalisaatio ja alustat muutosvoimina

- Muutoksen vauhti on erityisen voimakas teknologisessa kehityksessä ja digitalisaatiossa, ekosysteemiajattelussa ja alustoihin perustuvan toimintamallin yleistymisessä.
  - Digitaaliset teknologiat eivät muokkaa vain elämäntapaamme, työtä ja ammatteja sekä vuorovaikutusta, vaan ne ovat oleellisia myös julkisen hallinnon kannalta.
  - Yhtäältä hallinnon on kyettävä ohjaamaan ja säätelemään ym. kehitystä, jotta haitalliset vaikutukset kuten kansalaisten yksityisyyteen ja tietosuojaan kohdistuvat ongelmat voidaan välttää.
  - Toisaalta julkiset organisaatiot voivat monin tavoin hyödyntää uutta teknologiaa palveluissa ja kehittämisessä.
- Alustoihin perustuva toimintamalli heijastaa hyvin myös julkisen vallan roolin muutosta.
  - Se korostaa yhteiskunnan eri toimijoiden tuotosten kokoamista, yhteiskehittämistä, tiedon avoimuutta, sekä asiakas- ja käyttäjälähtöisyyttä.
  - Alustoihin perustuvassa toiminnassa julkisten organisaatioiden tehtävä ei ole tehdä itse kaikkea, kuten järjestää palveluja tai valita kehittämisen tapoja, vaan luoda edellytyksiä markkinoiden, yritysten, kolmannen sektorin ja kansalaisten aktiivisuudelle.

Joitain näkemyksiä julkisen hallinnon strategian tarpeeseen

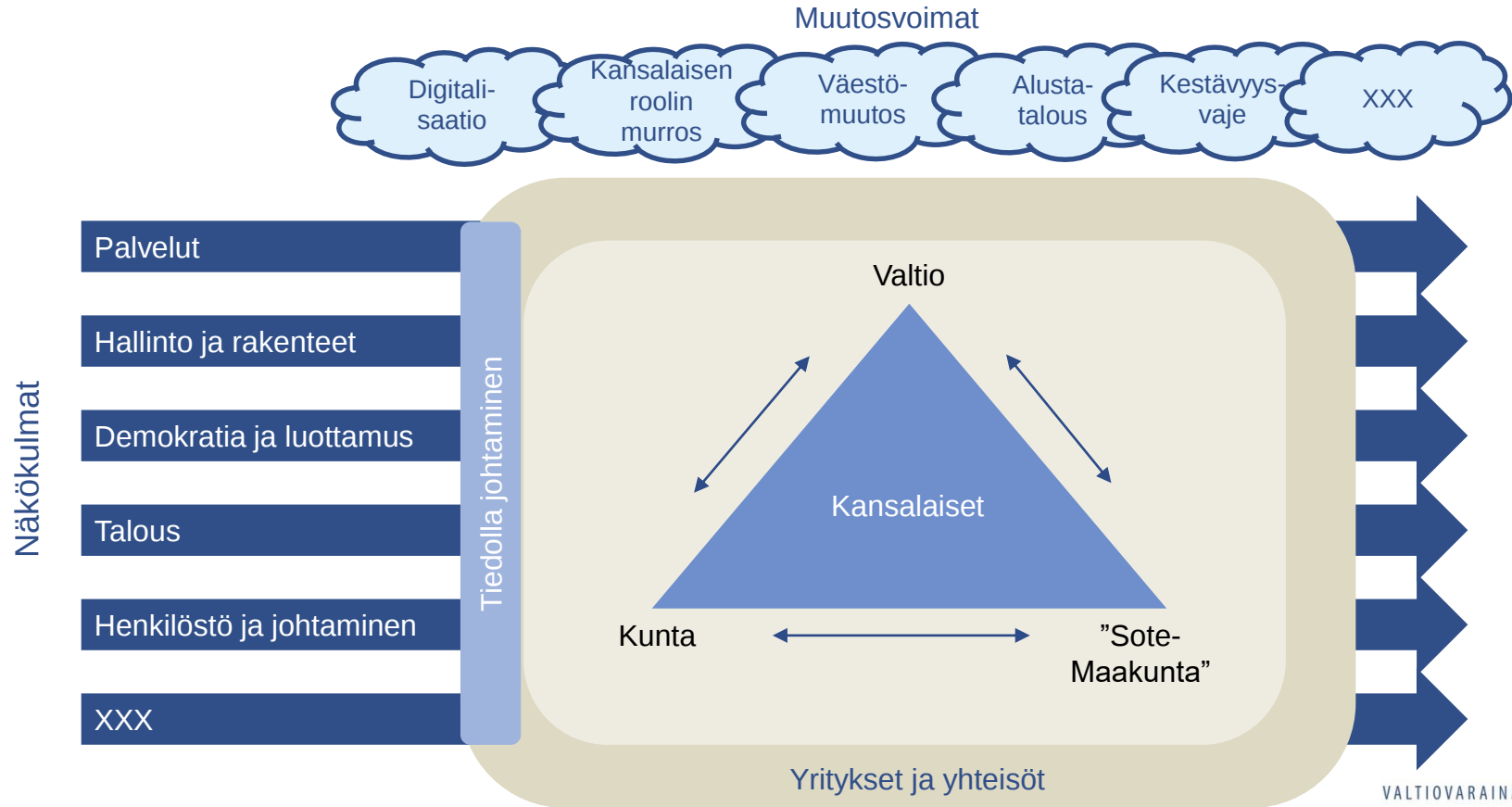
- ”Digitalisaatio on niin kaiken kattava muutos, että politiikan ja julkishallinnon on muutettava toimintaansa, jos ne haluavat pitää itsensä elinvoimaisena. Digitalisaatio muuttaa esimerkiksi valtion mahdollisuuden kerätä verotuloja”
”Alustataloudessa vaarana on, että valta valuu demokraattisesti ohjatuilta instituutioilta glabaaleille alustajäteille...en ole nähnyt uskottavia ehdotuksia julkisesti hallitusta digitaalisesta infrasta tai uudenlaisista, tasa-arvioista kumppanuuksista julkisten organisaatioiden ja globaalien yritysten välillä. Miten saisimme sellaisen keskustelun käyntiin edes Suomessa?” (Lindgren ym. 2019)
- ”Alustamalli näyttää haastavan vallalla olevaa uuden julkisen hallinnan paradigmaa tuomalla siihen uusia elementtejä. Siinä korostuu erityisesti toimijoiden omaehtoisuuden vahvistamisen ja tuotosten monimuotoisen yhdistämisen kautta syntyvä julkinen arvo”
”On mahdollista, että alusta-ajattelusta kehittyä seuraava julkisen johtamisen kehitystä ohjaava ja tulkitseva teoreettinen/opillinen kehys” (Haveri ym. 2019)
- ”Suomen hallinto-oikeudessa ja julkisessa hallinnossa on tapahtumassa huomattaviakin muutoksia. Digitalisaatio muuttaa hallinnon organisoitumisen tapaa ja samalla hallinnon toimintamalleja.”
”Uudempi erityislainsäädäntö näyttää painottavan hallinto-oikeuden mahdollistavaa tehtävää. Perustuslakivaliokunnan ja ylimpien laillisuusvalvojien sekä oikeuden soveltajien käytännöissä taas korostuu oikeusvaltion periaatteiden turvaamisen ja toteuttamisen sekä osallisuuden toteuttamisen näkökulma. Siksi erilaisten diskurssien tuominen yhteen oikeudellisissa diskurssissa on tärkeää.” (Pöysti 2018)

Strategiahankkeen tavoitteet

- Jotta suomalainen julkinen hallinto pystyy vastaamaan yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin, tarvitaan julkiselle hallinnolle ja palveluille yhteinen strategia ja viitekehys.
  - Strategia määrittää periaatteet julkisen hallinnon uudistamiselle ja julkisen hallinnon roolille ekosysteemien yhteiskunnassa.
  - Strategia määrittelee periaatteet valtion, maakuntien ja kuntien välisille suhteille ohjauksessa, yhteistyössä, työnjaossa.
- ⇒ Hankkeen tuloksena syntyy kansallinen **julkisen hallinnon strategia**, jossa luodaan hallintopolitiikan linjaukset Suomelle.
- Linjaukset toimivat viitekehyksenä julkisen hallinnon uudistamisessa valtionhallinnossa ja muussa julkishallinnossa.
  - Strategia luo myös pohjan valtion, kuntien ja maakuntien yhteiselle kehittämiselle.
  - Strategiaa voidaan tarvittaessa käyttää erilaisten kokeilujen rahoituksen kriteerinä.
  - Strategia sisältää yhteisen näkemyksen julkisesta hallinnosta 2020-luvulla

Strategiahankkeen kokonaisuus

Julkisen hallinnon strategia sateenvarjona muulle hallinnon kehittämiselle

Julkisen hallinnon strategia

Kori 1:

Strategiaproessiin sisällytettävät hankkeet

- Avoin hallinto
- Digistrategia
- Hankinta-Suomi
- Kuntien tilannekuva
- ...

- Yhteinen ohjausryhmä (VM/HAOR)
- Toteutus omana hankkeena tai linja-organisaatiossa

Kori 2:

Hankkeet, joihin strategia-prosessilla on vaikutuksia

- Sote- ja pela-uudistus
- Maakuntavalmistelu
- Tuottavuushanke
- Kaupunkistrategia
- ...

- Erilliset hankeorganisaatiot
- Koordinaatio poliittisen ohjausryhmän ja/tai johtoryhmän kautta

Kori 3:

Strategian toimeenpanohankkeet

- Päätetään Vaihe 1:n jälkeen
- ...

- Organisointi ratkaistaan hankkeistamisen yhteydessä

Strategian alustavat sisältöalueet/alaryhmät

1. Julkisen hallinnon rakenteet ja ohjausjärjestelmät (mm. tieto)
2. Oikeudelliset kysymykset
3. Julkiset palvelut ja talous
4. Demokratia ja kansalaisen roolin muutos
5. Henkilöstöpolitiikka ja johtaminen

Strategiahankkeen toteutus

- **Vaihe 1:** periaatteiden ja linjausten sekä toimeenpanosuunnitelman valmistelu kesäkuuhun 2020 mennessä.
- **Vaihe 2:** toimeenpanoon liittyvien toimenpiteiden käynnistäminen ja koordinointi
- Vaiheen 2 toteutus (toteutustapa, aikataulut ja organisointi) suunnitellaan ja siitä päätetään toimeenpanosuunnitelman valmistelun yhteydessä. Vaiheisiin sisältyvät tuotokset tarkennetaan hankkeen työsuunnitelmassa.

Strategiahankkeen organisoituminen

Hanketoimisto

- Hankehallinta
- Asiantuntijatuki
- Toimeenpano

Avoin valmisteluprosessi

- Hanke avataan kansalaisten ja sidosryhmien vuorovaikutteiselle osallistumiselle.
- Työskentelyssä hyödynnetään digitaalisia ja muita osallistavia menetelmiä sidosryhmien ja kansalaisten kuulemiseksi.
- Hankkeen viestintä on jatkuvaa, avointa ja vuorovaikutteista

Työpaja 1:

- Mikä ovat suurimmat muutosvoimat, jotka vaikuttavat suomalaiseen julkiseen hallintoon?
- Millaisia linjauksia tai yhteisiä päätöksiä julkisen hallinnon strategiassa on tehtävä, jotta em. muutosvoimiin voidaan vastata?

